

ОКУТУУ ПРОЦЕССИНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОЛДОНУУ

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL PROCESS

Аннотация. Окутууда мугалимдин инновациялык технологияларды колдонуу. Азыркы учурдун системасында мугалимдин ролу. Психология жана педагогикалык көз караштан компетенттик мамилелери. Мектептин мугалимдеринин компетенттүүлүк негизинде билимин өркүндөтүү. Мектептеги окуучулардын кызыгуусун билүүгө деген эң жөнөкөй түшүнүктөрдү калыптандыруу. Коомдун адистерге карата талаптарынын деңгээли жогорулашы.

Аннотация. Сущность профессиональной компетентности и культуры педагога в образовательном процессе. Роль учителя сегодня. Прослеживается связь компетентности с психологической и педагогической точки зрения. Повышение качества знаний школьного педагога на базе профессиональной компетентности. Формирование простых понятий для изучения интереса учащихся. Высокие требования общества к современному педагогу. Оптимизация учебного процесса.

Abstract. Teacher's professional qualification and culture in educational process is considered in the article. Role of teacher in school today. There is a competency linkage from pedagogical and psychological view point. Upgrading qualification of school teachers on the basis of professional competency. Shaping basic concepts in learning pupil's interests. High community demand to the modern teacher's professionally important qualities of a personality. Optimization of educational process.

Түйүндүү сөздөр: профессионалдык компетенттүүлүк, мугалим, оптималдаштыруу, окуу процесси, профессионалдуулук, мектеп, окуучулар, маданият, окутуу, адис.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, педагог, оптимизация, образовательный процесс, профессионализм, школа, ученики, культура, обучение, профессионал.

Keywords: professional qualification, teacher, optimization, educational process, competency, professionalism, school, pupils, culture, education, expert.

Азыркы мезгилде Кыргызстанда маданияты жана экономикасы өнүккөн, адам ыймандары жана сылыктары камсыз болгон демократиячыл коомдун максатын ишке ашырууда дүйнөлүк практиканын алдыңкы өрнөктөрүн өздөштүрүү менен бирге биздин өзүбүздүн улуттук мурасыбызга таянуу абзел. Мына ушул чыныгы мугалимдик мураска өзгөчө көңүл буруунун өзү эле инсандык сапаттары болгон өз ата-журтун сүйгөндүктүн, сыйлагандыктын, акылдуулуктун, ыймандыктын орчундуу белгиси болот.

Билим берүүнүн сапатын жогорулатууда ал 2020-жылгы чейин билим берүү өнүктүрүү стратегиясында аныкталган максаттарга толугу менен шайкеш келет. «2020 –жылга чейин билим берүү системасы Кыргызстанды социалдык жана саясий жактан өнүктүрүүнүн башкы каражаты болуп калат жана аймактык жана эл аралык иштердеги анын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн камсыз кылат».

Педагогикалык кадрларды даярдоо жана кесиптик чеберчилигин жогорулатуу ишинин сапатын жакшыртуу, окуучулардын жетишүүсүн баалоо сапатын жакшыртуу, окуу пландарын, программаларын жана стандарттарын өркүндөтүү ишине мугалимдерди катыштырууда төмөнкүдөй багыттарда жүргүзүлөт:

- Жагымдуу жагдай түзүү (квалификациялуу адис ресурстары, окуу-методикалык материалдар ж.б. менен камсыз кылуу).
- Системаны гармонизациялоо(окуу максаттары жана окуу пландары менен шайкеш келтирүү).
- Баалоо жүргүзүүнүн сапатын жакшыртуу(иштеп чыгуу, администрациялоо, маалыматтарды талдоо, натыйжаларды пайдалануу).
- Улуттук изилдөөлөрдүн кезектеги раундун жүргүзүү (НООДУ).
- Инновациялык технологияларды колдонуу.
- Калыптандыруучу баалоо методдорун колдонуу практикасын кеңейтүү

- Мектептеги предметтик мугалимдерин окутуп-үйрөтүү.
- Баанын (белгинин) жаңышкаласын иштеп чыгуу.
- Окуучуларды баалоо жагында мугалимдерди даярдоо жана кайра даярдоо программаларын иштеп чыгуу.

Мектеп предметтик мугалимдери да өлкөдөгү билим берүүнүн сапатын жогорулатуунун башкы күчү катары өзгөчө орунду ээлейт. Мугалимдердин педагогикалык чеберчилигин арттыруу менен окуучулары үчүн инсанга багытталуучу методика боюнча мугалимге жардам иретинде кошумча материалдарды колдонуусу зарыл. Бул окутуунун сапатына көз салуу, мектептеги предметтик мугалимдеринин иштөөсүн жана андагы өзгөрүүлөрдү башкаруу негиздерине байланышкан маселелер ырааттуу түрдө каралат. Ошол эле учурда предметтик мугалимдерди өстүрүү багытында, билим берүүнүн сапатын жогорулатуу үчүн мектептеги билим берүүгө багытталган натыйжалуулугун арттыруу жаатында да иш жүргүзүү.

Максаттык предметтер боюнча колдонуудагы окуу пландарын талдоо жана андан кийинки жаңыртуу жагынан кеңири багыттагы ишти жүргүзөт. Өз кезегинде материалдарды экспертизалайт; инновациялык өзгөртүүлөр билим берүү тутумуна киргизилиши үчүн алар боюнча чечим чыгарат, маселелерди мазмунуна карай жөнгө салуу ыкмаларын баалайт, сунуштарды иштеп чыгат. Предметтин окутууда инновациялык технологияларды колдонуу компоненттери: педагогикалык кадрларды даярдоо жана кесиптик чеберчилигин жогорулатуу сапатын жакшыртуу, мугалимдердин кесиптик чеберчилигин жогорулатуу ишинин сапатын жакшыртуу, мугалимдердин окуп үйрөнүү максаттарын аныктоо, сабак берүүнүн жаңы усулдары, инсанга багытталган окутуунун жаңы усулдары, ошондой эле окуучулардын жетишүүсүн баалоонун жаңы усулдары боюнча мугалимдердин кесиптик чеберчилигин жогорулатуу аркылуу орто мектеп окуучулары үчүн сапаттуу окутуунун жеткиликтүүлүгүн камсыздайт.

Мектептеги усулдук бирикмелердин жетекчилери, мугалимдер педагогикалык лидерлик, насаатчылык, менторлук жана билим берүүнүн сапатын мониторингдөө боюнча өздүрүнүн кесиптик чеберчилигин жогорулатышат.

Бул максаттарга жетишүү үчүн: максаттык кесиптик чеберчиликти жогорулатуу курстарынын мазмунун жаңыртуу; кесиптик чеберчиликти жогорулатуу (КЧЖ) тутумун андан ары өркүндөтүү үчүн анын ички түзүмүн талдоо; КЧЖ курстарындагы окутуучуларды чыгармачыл мугалимдик өнөргө үйрөтүү жана аларга усулдук жардам көрсөтүү аркылуу алардын дараметин арттыруу; КЧЖ курстарынын эс тутумун өркүндөтүү максатында бул эс тутумду жөнгө салуучу ченемдик-укуктук актылар менен таанышып чыгат.

Мугалимдерди даярдоо сапатын жакшыртууда даярдоо программаларын өркүндөтүү жаатында максаттык багыт: «предметтик мугалим» - багыттары боюнча иш жүргүзөт. Кайра каралган программаларда инсанга багытталган окутуп-үйрөтүү принциптери, классты башкаруунун практикалык көндүмдөрү, окуучулардын жетишкендиктерин калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу баалоо усулдары, сабакты пландоо көндүмдөрү жана сабактын максаттарын аныктоо камтылат.

Азыркы учурда ушул жааттагы кызматташтыктын педагогикалык практиканы биргелешип пландоо жана өткөрүү, мектеп мугалимдери тарабынан университеттердин педагогикалык факультеттеринде кыска мөөнөттүү, практикалык курстардын өткөрүлүшү сыяктуу негизги чөйрөлөрү аныкталган.

Педагогикалык кадрларды мектепке тартуу жана анда кармап калууга байланышкан маселелерди чечүү үчүн саясий сүйлөшүүлөрдү да жүргүзөт. Насаатчылык, менторлук, мониторинг жүргүзүү жана педагогикалык лидерлик маселелери боюнча билим берүү тармагындагы предметтик мугалимин окутуу. Мугалимдердин кесиптик өсүшүн натыйжалуу, үзгүлтүксүз жана тутумдуу түрдө колдоо максатында негизги жардам окуучулардын жетишүүсүн баалоо сапатын жакшыртуу иретинде берилет.

Педагогдордун ишмердигин жаңыча баалоо ыкмаларын (мунун ичинен калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу баалоону) колдонуу жагынан көмөк көрсөтүү керек. Мында мурунку программалардын жүрүшүндө түзүлгөн жер-жерлердеги мүмкүнчүлүктөр жана ресурстар ушул компоненттин андан ары өнүктүрүлүшү үчүн колдонулат.

Мугалимдер үчүн окуучулар менен кайтарым байланышты түзүп, окуучулардын үзгүлтүксүз окуп үйрөнүүсүнө түргү бере турган калыптандыруучу баалоо боюнча окутуп-үйрөтүүчү материалдарды сунуштайт. Калыптандыруучу баалоонун азыркы усулдары мугалимдерди даярдоо жана кесиптик чеберчилигин жогорулатуу курстарынын бөлүгү катары жайылтылып жатат.

Предметтер жана класстар үчүн калыптандыруучу баалоонун алгылыктуу стандарттарын аныктоо максатында башталгыч жана орто класстардын мугалимдери менен иш жүргүзүлүп жатат. Бул стандарттар окуучулардын тийиштүү предмет боюнча билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн өнүктүрүү жөндөмүнө, аларды ар түрдүү кырдаалдарда колдоно билүү жөндөмүнө негизделет. Жаңыча баалоодо буга чейинки фактыларды жаттап алууга эмес, жогорку деңгээлде ой жүгүртүү көндүмдөрүн өнүктүрүүгө басым жасалат. ББИМ менен биргеликте олимпиадаларды өткөрүү тутумун жакшыртууга таасир этүүгө умтулат.

Мугалимдерди окуу пландарын, программаларын, стандарттарын) өркүндөтүү ишине тартуу алкагында мугалимдерге өркүндөтүүгө жигердүү катышуу иштөө мүмкүнчүлүгүн берет. Програмадагы өзгөртүүлөр фактыларды жаттап алууга эмес, жөндөмдөр менен билгичтиктерди өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Предметчи мугалимдер арасында баарлашуу боюнча иш жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн түзүп, аларга жогорку деңгээлде ойлоо көндүмдөрүн өнүктүрүүчү билим берүү максаттарын жана ченемдерин аныктоо жагынан техникалык жардам бере алат. Окуу пландарынын максаттарына жана стандарттарга таянып, предметчи мугалимдер менен биргеликте тийиштүү предметтер боюнча кошумча окуу материалдарын даярдоо жагынан да иштешет.

Предметтик мугалимдердин секциялык ишин жандандырууга жана өнүктүрүүгө көмөктөшөт. Бул мугалимдердин өз предмети боюнча идея жана тажрыйба алмашуусуна, маселелерди биргелешип талкуулоосуна, куррикулумга тиешелүү маанилүү маселелерди талкуулоого мүмкүндүк берет. Бул үчүн окутуу маселелери боюнча маалымат алмашуунун бюллетендер, кесипкөй журналдар ж.у.с. натыйжалуу каражаттарын кызматташууга тартат. Окутуу процессинин натыйжалуулугун арттыруу жана туруктуулугун камсыздоо үчүн КЧЖ курсунун окуу жүргүзүү үчүн кесиптик мыкты камылгасы бар пландалууда.

Адабияттар

1. Григорович Л.А. Педагогика и психология. - М., 2001г.
2. Сластенин В.А. Профессионализм учителя как явление пед. культуры // Педагогическое образования и наука. -М., - 2004, - №5. - С. 4- 15.
3. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. - Б., «Педагогика века», - 2004. - С. 276- 281.
4. Попов Л.А. Этика. - М., 1998г.
5. Рожков М.И., Байбородова Л.В. Организация воспитательного процесса в школе. - М., 2001 г.
6. Средства воспитания (методический подход). // Классный руководитель. 2002. - № 3 – с.26-37.